

EIROPAS MANTOJUMA ZĪMES LATVIJAS NACIONĀLĀ KONKURSA NOLIKUMS

Ievads

Eiropas mantojuma zīmes (turpmāk tekstā EMZ) mērķi ir stiprināt Eiropas pilsoņu, jo īpaši jauniešu, piederības izjūtu Eiropas Savienībai un stiprināt savstarpējo sapratni un kultūru dialogu, pamatojoties uz Eiropas vēstures un kultūras mantojuma kopīgām vērtībām un elementiem, kā arī uz izpratni par nacionālo un reģionālo daudzveidību. Zīme sniedz Eiropas pilsoņiem jaunas iespējas izprast kopīgo, tomēr atšķirīgo kultūras mantojumu, kopīgo vēsturi, kā arī ES vērtības un nozīmi.

Eiropas mantojuma zīmi piešķir objektiem, kam piemīt liela simboliska Eiropas nozīmes vērtība un kas raksturo Eiropas kopīgo vēsturi un Eiropas Savienības (ES) izveidi, kā arī Eiropas integrācijas procesa pamatā esošās Eiropas vērtības un cilvēktiesības.

EMZ nosacījumi un procedūras ir noteikti tiesību aktā — Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmumā Nr. 1194/2011/ES.

I. Objektu atlase

1. EMZ objektu nacionālo atlasī īsteno Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde (turpmāk tekstā NKMP).

2. EMZ shēmā izmantotā “objektu” definīcija ietver: dabas, zemūdens, arheoloģiskus, rūpnieciskus vai pilsētvides objektus, pieminekļus, kultūras ainavas, piemiņas vietas, kultūras preces un priekšmetus un nemateriālo mantojumu. Uz visām šīm kategorijām var attiecināt arī mūsdienu mantojumu (kas ietver nesen izveidotus objektus vai tādus objektus, kuriem ir bijusi īpaša nozīme Eiropas nesenā vēsturē). Kultūras preču un priekšmetu, kā arī nemateriālā mantojuma gadījumā ir jāpastāv saiknei ar skaidri identificējamu fizisku telpu, kurā norisinās informatīvi un izglītojoši pasākumi. Objekts var būt “atsevišķs objekts”, “starptautisks objekts” vai “tematisks objekts”.

2.1 Valsts nozīmes tematiskie objekti ir vairāki objekti, kas atrodas vienā dalībvalstī un ir veltīti vienam konkrētam tematam, lai varētu iesniegt kopīgu pieteikumu.

2.2 Starptautiski objekti var būt:

- vairāki objekti, kas atrodas dažādās dalībvalstīs un ir veltīti vienam konkrētam tematam, lai varētu iesniegt kopīgu pieteikumu. Objekti var brīvi izvēlēties tematu, taču tam ir jābūt lielai, simboliskai Eiropas nozīmes vērtībai;
- viens objekts, kas atrodas vismaz divu dalībvalstu teritorijā. Šajā kategorijā potenciāli ietilpst visi objekti, kas iekļauj vai šķērso robežu starp divām vai vairākām dalībvalstīm, piemēram, tilti, kaujas lauki, atgādinājums par kādreizējo Eiropas sašķeltību vai agrākajām ES iekšējām robežām, arheoloģiski objekti, kas ir senāki par valstu robežām, utt.

II. Kandidātobjektu pieteikuma iesniegšana

3. Pieteikumu nacionālajai atlasei var iesniegt juridiska persona.
4. Pieteikums ietver:
  - 4.1. aizpildītu pieteikuma veidlapu latviešu valodā¹;
5. Pieteicējs iesniedz divus parakstītus nominācijas oriģinālus NKMP, Mazā Pils 19, Rīgā, LV-1050, kā arī nosūta nominācijas elektronisko versiju uz adresi: pasts@mantojums.lv.
6. NKMP/EMZ Nacionālais koordinators:
  - 6.1. reģistrē pieteikumu, pārbauda, vai tā saturs un pievienotā dokumentācija atbilst iesniegšanas formālajām prasībām, nosūta pieteicējam apstiprinājumu par pieteikuma saņemšanu;
  - 6.2. iesniegtā pieteikuma nepilnības gadījumā nosūta pieteicējam lūgumu sniegt nepieciešamo trūkstošo informāciju, lai nodotu to tālākai izvērtēšanai. Ja trūkstošā informācija netiek iesniegta divu nedēļu laikā pēc NKMP lūguma, pieteikums netiks izvērtēts attiecīgajā izvērtēšanas ciklā.
7. Ja pieteikums tiek iesniegts pēc pieteikumu iesniegšanas un izvērtēšanas kalendārajā plānā norādītā iesniegšanas termiņa (skat. 1. pielikumu), tas netiek izskatīts.

III. Kritēriji un prasības pieteikuma izvērtējumam

Kritēriji pieteikuma izvērtējumam noteikti saskaņā ar Eiropas Komisijas izstrādātajām EMZ kandidātobjektu pamatnostādņēm. (Turmpāk – Pamatnostādnes)² Kandidātobjektu pieteikumus izvērtē, pamatojoties uz šādiem elementiem:

8. objektam, kas kandidē uz zīmes saņemšanu, ir **simboliska Eiropas nozīmes vērtība** un ir bijusi svarīga nozīme Eiropas vēsturē un kultūrā un/vai Eiropas Savienības izveidē. Tam uzskatāmi jāparāda vismaz **viens** no šādiem aspektiem:

8.1. tā pārrobežu vai Eiropas mēroga iezīmes.

Paskaidrot, kā objekta vēsturiskā un tagadējā ietekme un izraisītā interese pārsniedz vienas dalībvalsts robežas un kāpēc tas ir nozīmīgs Eiropas mērogā;

8.2. objekta ieguldījums un nozīme Eiropas vēsturē un Eiropas integrācijā un tā saikne ar īpaši svarīgiem Eiropas notikumiem, personībām vai kustībām.

Eiropas kustības var ietvert arī kultūras, mākslas, politikas, sociālo lietu, zinātnes, tehnoloģijas vai rūpniecības kustības, kas ir svarīgas Eiropas mērogā un attiecas uz vairākām Eiropas valstīm;

8.3. objekta ieguldījums un nozīme tādu kopīgo vērtību pilnveidošanā un izplatīšanā, kas ir Eiropas integrācijas pamatā.

9. objektiem, kas kandidē uz zīmes piešķiršanu, ir **jāiesniedz projekts**, kura īstenošana jāsāk izraudzīšanās gadā (t. i., gadā pēc objekta atlases Eiropas līmenī). Par katru pozīciju jānorāda

---

¹ Pieteikuma anketa latviešu un angļu valodā atrodama Eiropas mantojuma zīmes tīmekļa vietnē: https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/actions/heritage-label/apply_en
Objekta pieteicējam tiekot virzītam uz Eiropas Savienības atlases kārtu, būs nepieciešams sagatavot pieteikuma veidlapu angļu valodā

² Eiropas mantojuma zīmes kandidātobjektu pamatnostādnes. Pieejams: https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/sites/creative-europe/files/files/ehl-guidelines-for-candidate-sites_lv.pdf

darbības, mērķa grupa un partneri, kā arī īstenošanas grafiks. Projektā būtu jāietver visi šie elementi:

- 9.1. veidot izpratni par objekta eiropisko nozīmi, konkrēti — nodrošinot atbilstīgus informācijas sniegšanas pasākumus un informatīvas zīmes un apmācot personālu;
- 9.2. rīkot izglītojošus pasākumus, īpaši jauniešiem, kas uzlabo izpratni par Eiropas kopīgo vēsturi un tās kopīgo, tomēr atšķirīgo mantojumu un kas stiprina piederības izjūtu kopējai telpai;
- 9.3. popularizēt daudzvalodību un padarīt objektus pieejamākus, lietojot vairākas Savienības valodas;
- 9.4. piedalīties zīmi saņēmušo objektu sadarbības tīklu darbībās, lai apmainītos ar pieredzi un sāktu kopīgus projektus;
- 9.5. veicināt objekta savdabību un pievilcību Eiropas mērogā, izmantojot arī iespējas, ko sniedz jaunās tehnoloģijas un digitāli un interaktīvi līdzekļi, un tiecoties veidot sinerģiju ar citām Eiropas iniciatīvām.

*Pieteikumā jānorāda, vai objekts ir saņēmis citu starptautisku atzinību, piemēram, Eiropas Savienības Kultūras mantojuma balvu/Europa Nostra balvu, ir iekļauts Eiropas Padomes “Eiropas kultūras ceļos”, UNESCO “Pasaules mantojuma sarakstā”, dalībvalsts Pasaules mantojuma pagaidu sarakstā, UNESCO “Cilvēces nemateriālā kultūras mantojuma reprezentatīvajā sarakstā”, Natura 2000 dabas mantojuma sarakstā, vai arī ir saņēmis jebkādu citu starptautisku atzinību;

10. objektiem, kas kandidē uz zīmes piešķiršanu, ir **uzskatāmi jāparāda**, ka tiem ir **darbības spējas** īstenot ierosināto projektu visos šādos aspektos:

- 10.1. nodrošināt objekta pienācīgu pārvaldību, tostarp definēt mērķus un rādītājus. Pieteikumā jāapraksta vispārējais pārvaldības plāns un visi attīstības plāni turpmākajiem gadiem;
- 10.2. nodrošināt objekta saglabāšanu un tā nodošanu nākamajām paaudzēm saskaņā ar attiecīgiem aizsardzības pasākumiem. Pieteikumā jānorāda objekta pašreizējā aizsardzības shēma un visi turpmākie plāni. Tajā jāuzskaita viss attiecīgais objekta juridiskais, reglamentējošais, plānošanas vai institucionālais statuss;
- 10.3. nodrošināt kvalitatīvas apmeklētāju uzņemšanas iespējas, piemēram, vēsturisku izklāstu, informāciju apmeklētājiem un informatīvas zīmes;
- 10.4. nodrošināt objekta pieejamību pēc iespējas plašākai sabiedrībai, arī pielāgojot objektu vai apmācot personālu. Pieteikumā jānorāda, vai objekts ir pieejams sabiedrībai, un jāatzīmē darbalais;
- 10.5. īpašu uzmanību pievērst jauniešiem, konkrēti — piešķirot viņiem privilēģētu piekļuvi objektam;
- 10.6. reklamēt objektu kā ilgtspējīga tūrisma galamērķi;

10.7. izveidot saskaņotu un visaptverošu saziņas stratēģiju, kurā uzsvēta objekta eiropeiskā nozīme;

10.8. nodrošināt, ka objekta pārvaldība ir pēc iespējas labvēlīgāka videi.

Attiecībā uz projekta un darbības spēju kritērijiem katru objektu izvērtē samērīgi, ņemot vērā tā raksturīgās iezīmes. “Projektā” un “darbības spējās” vienlaikus ir jāietver ilgtermiņa redzējums par to, kā objekts plāno uzsvērt tā Eiropas mēroga nozīmi, gan virkne īstermiņa un vidēja termiņa pasākumu, kas konkrēti atspoguļo šo redzējumu. Tā kā zīmi piešķir uz neierobežotu laiku, pasākumi laika gaitā ir regulāri jāatjaunina un jāpielāgo, ņemot vērā mainīgos apstākļus.

Projekta un darbības spēju plāna īstenošana ir jāsāk vēlākais izraudzīšanās gadā (t. i., vienu gadu pēc objekta atlases gada), un atlases posmā ir jāsniedz garantijas par to efektīvu īstenošanu.

IV. Pieteikumu vērtēšana

11. Pieteikuma vērtēšana norit atbilstoši pieteikuma iesniegšanas un izvērtēšanas kalendārajam plānam (skat. 1. Pielikumu).

12. Lai pieteikums tiktu nodots vērtēšanai, tam ir jāatbilst formālajām iesniegšanas prasībām, kas noteiktas šī Nolikuma sadaļā “II. Kandidātobjektu pieteikuma iesniegšana”. Pieteikumu izvērtē pēc tā atbilstības Pamatnostādnēs noteiktajiem kritērijiem.

13. Pieteikumu izvērtē NKMP izveidota ekspertu komisija, kurā ietilpst četri NKMP pārstāvji un trīs pieaicinātie eksperti.

14. Latvijas nacionālā konkursa ietvaros katrā atlases gadā var tikt izvēlēti **ne vairāk kā divi** kandidātobjekti, kas tiek virzīti uz Eiropas Savienības atlasī.

V. Objektu pārraudzība

15. Eiropas mantojuma zīmi objektiem piešķir uz neierobežotu laiku, ja tie turpina atbilst kritērijiem un ja projekts un darbības spējas, kas norādīti to atlases pieteikumā, joprojām ir saistīti un atbilst iesniegtajam ilgtermiņa redzējumam. Līdz ar to katru objektu regulāri pārrauga.

16. Dalībvalstis ir atbildīgas par visu to teritorijā esošo objektu pārraudzību. Valsts līmeņa koordinatori apkopo visu vajadzīgo informāciju par objektiem un saskaņā ar pielikumā iekļauto grafiku katru ceturto gadu sagatavo ziņojumu.

17. Eiropas žūrija pārbauda visu informāciju un sniedz ziņojumu par situāciju objektos, kas izraudzīti atbilstoši Eiropas mantojuma zīmes shēmai, un vajadzības gadījumā tajā iekļauj ieteikumus, kas jāņem vērā nākamajā pārraudzības periodā. Ja Eiropas žūrija konstatē, ka objekts vairs neatbilst kritērijiem vai ka vairs netiek ievērots kopā ar tā pieteikumu iesniegtais projekts un darbības spējas, tā var sākt procedūru, kuras rezultātā minētā objekta zīme tiek anulēta.

1. Pielikums. Pieteikuma iesniegšanas un izvērtēšanas kalendārais plāns

Termiņš	Pieteikuma iesniegšana un vērtēšanas posmi
1. gads	
Līdz 10. oktobrim	Pieteikuma iesniegšana NKMP.
Līdz 30. oktobrim	NKMP sniedz atzinumu par pieteikuma atbilstību iesniegšanas formālajām prasībām. Pieteikumi, kas atbilst formālajām prasībām tiek nodotas tālākam izvērtējumam atbilstoši šim Nolikumam.
No novembra sākuma līdz 1. decembrim	NKMP pārstāvji un pieaicinātie eksperti veic pieteikumu vērtēšanu.
Līdz 31. decembrim	NKMP sagatavo lēmumu par objektu rekomendēšanu iesniegšanai Eiropas Komisijai.
2. gads /ES Atlases gads	
Līdz 1. martam	Ja nepieciešams pieteikuma autors precizē un NKMP iesniedz nominēto kandidātobjektu pieteikumus Eiropas Komisijai.
Līdz atlases gada beigām	Eiropas neatkarīgo ekspertu žūrija sagatavo ziņojumu.
3. gads	
Gada sākums	Eiropas Komisija izraugās objektus, kam piešķirama EMZ.

2. Pielikums

2017.	Atlases procedūra. Komisijai pieteikumi ir jāsaņem vēlākais līdz 2017. gada 1. martam.
2018.	Zīmes novērtēšana.
2019.	Atlases procedūra. Komisijai pieteikumi ir jāsaņem vēlākais līdz 2019. gada 1. martam.
2020.	Pārraudzības procedūra. Komisijai pārraudzības ziņojumi ir jāsaņem vēlākais līdz 2020. gada 1. martam.
2021.	Atlases procedūra. Komisijai pieteikumi ir jāsaņem vēlākais līdz 2021. gada 1. martam.
2022.	–
2023.	Atlases procedūra. Komisijai pieteikumi ir jāsaņem vēlākais līdz 2023. gada 1. martam.
2024.	Pārraudzības procedūra. Komisijai pārraudzības ziņojumi ir jāsaņem vēlākais līdz 2024. gada 1. martam. Zīmes novērtēšana.
2025.	Atlases procedūra. Komisijai pieteikumi ir jāsaņem vēlākais līdz 2025. gada 1. martam.